

Boekpresentatie *Wraak* van Anđelko Vuletić Contemporaine Kroatische literatuur in Nederland

KLIN krijgt langzamerhand een gezicht in Nederland. In boekhandel Pegasus te Amsterdam kwam een select gezelschap liefhebbers van Kroatisch proza bij elkaar tijdens de presentatie van de vertaalde roman *Wraak* van Anđelko Vuletić (1933), waaronder consul Davor Ljubanović, om aan te geven dat Kroatië dergelijke initiatieven wil steunen. Vertaler en uitgever Sanja Kregar heeft bij de vertaling ook hulp gevraagd aan Hedda Maria Post, met name bij de religieus getinte passages. *Wraak* is de zevende vertaalde roman uit het fonds KLIN (Kroatische Literatuur In Nederland), een stichting die de beide culturen, de Nederlandse en de Kroatische, met elkaar kennis wil laten maken door vertalingen van literaire romans.

Sanja Kregar, die ondertussen 35 jaar in Nederland woont en de taal bijzonder goed beheerst, geeft ongeveer 2 uitgaven per jaar uit. Eigenlijk is haar vertaaldrift ontstaan uit een mild soort “woede” over het feit dat veel goede literatuur uit haar moedertaal niet vertaald is. Daarom ook financiert ze het overgrote deel zelf, al krijgt ze ook een subsidie van de Kroatische overheid. Sanja is een veeltalig persoon, waarbij ze het Kroatisch, maar ook het Bosnisch beheerst, ongeveer zoals een Nederlander het Vlaams verstaat. Er is nog geen grote markt voor deze literatuur in Nederland, maar toch begint die langzaam te groeien, constateert ze.

En dat is maar goed ook, want literatuur verrijkt de mens, het leidt tot een andere, meer genuanceerde manier van denken. De ontwikkeling van de Kroatische literatuur heeft door de oorlog wel een deuk opgelopen, maar nu ziet Sanja wel weer een opleving, waarbij de oorlog meer afstandelijk wordt bekeken. Het boek *Wraak* past goed in die ontwikkeling, want het vertelt het verhaal van “oude knarren” die wraak willen voor hun vroegere onterechte gevangenschap tijdens Tito. Zelf oud, versleten, blind, mank en klungelig, zijn ze niet echt in staat die wraak uit te voeren. De “afstandelijkheid” wordt onder andere verpakt in humor die de recente tragedie voor de lezer dragelijk maakt. Volgens Sanja Kregar zit *Wraak* vol met verwijzingen naar vragen over wraak en wraakgevoelens, onvolmaaktheid van mensen en naar de religieuze context ervan. Ondanks hun duidelijke doel kunnen de wrekers door eigen onvolmaaktheid niet realiseren wat hen drijft. Hun eigen kleinheid, hun onervarenheid, hun onzekerheid geeft alles tegelijkertijd een menselijke maat. In welke omstandigheden dan ook, een mens blijft met zijn gebreken te kort schieten, zelfs als de ultieme daad - in dit geval wraak op een ex-beul - moet worden uitgevoerd.

KLIN mag zich gelukkig prijzen met de steun van Kroatische intellectuelen. Eén van hen is gast spreker Zeljka Lovrencić, schrijfster en vertaler Spaans – Kroatisch en andersom. Zij gaf een korte inleiding over de Kroatische literatuur

vanaf de beginperiode. Uit haar voordracht blijkt dat de diverse literaire periodes uit de Kroatische literatuur veel overeenkomsten vertoont met die uit Nederland wat de periodisering betreft. Invloeden van missionarissen hebben vanaf het begin hun effect gehad op de taal via de liturgie. De pijlers van Kroatische literatuur liggen in verschillende bronnen: de christelijke, de mediterrane, die van centraal Europa, Duitsland, Frankrijk en Rusland. Het feit dat Kroatië op het kruispunt van al deze invloeden lag, heeft ervoor gezorgd dat er veel gebeurde op literatuurgebied.

De belangrijkste periodes zijn: Middeleeuwen, Humanisme en Renaissance, Barok, Revival, Romantiek, Realisme, Moderne en contemporaine literatuur. Zeljka zegt dat de Kroatische literatuur in de twintigste eeuw veel te lijden heeft gehad van twee wereldoorlogen en totalitaire regimes. Pas aan het einde van de twintigste eeuw slagen de schrijvers er weer in om zich met literatuur bezig te houden en niet met bepaalde “plichten”, zoals zij het noemt, die niets met echte literatuur te maken hebben. Zij maakt zich sterk voor de Kroatische cultuur en daarbij in het bijzonder voor het geschreven woord. Ze is vicepresident van de associatie van culturele schrijvers.

Het boek *Wraak* is een soort symbolische afrekening met de dictatuur tijdens Tito, de lange gevangenschap waarin volk, en dus ook intellectuelen en schrijvers, moesten leven. Het feit dat er weer een mooie uitgave ligt voor het Nederlandse leespubliek, is ook een soort afrekening met de onbekendheid van de Kroatische literatuur, misschien wel net zo positief als de uitgave zelf.

Kees van Meel